

POSTANOWIENIE

21 czerwca 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Ewa Stefańska (przewodniczący)

SSN Beata Janiszewska (sprawozdawca)

SSN Grzegorz Żmij

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 21 czerwca 2023 r. w Warszawie,
zażalenia T. K.

na postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie

z 15 marca 2022 r., V Ca 2659/18,

w sprawie ze skargi T. K.

o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku

Sądu Okręgowego w Warszawie z 21 listopada 2019 r., V Ca 2659/18

wydanego w sprawie z powództwa T. K.

przeciwko syndykowi masy upadłości S. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością
w W.

o zapłatę,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Dnia 31 stycznia 2022 r. skarżący T.K. wniósł skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z 21 listopada 2019 r., oddalającego apelację powoda w sprawie o zapłatę przeciwko S. sp. z o.o. w W.

Sąd drugiej instancji odrzucił skargę na podstawie art. 424⁶ § 3 k.p.c., wskazując, że została ona wniesiona z uchybieniem dwuletniego terminu

wynikającego z art. 424⁶ § 1 k.p.c., który upłynął 21 listopada 2021 r. Sąd wskazał, że w art. 424⁶ § 1 k.p.c. unormowano termin zawity prawa materialnego, wobec czego nie znajduje do niego zastosowania art. 15zzs ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (dalej: u.cov.). Nadto termin ten upłynąłby przed dniem wniesienia skargi nawet w razie przyjęcia, że pozostawał on zawieszony w okresie od 31 marca 2020 r. do 23 maja 2020 r.

Skarżący wniósł zażalenie na postanowienie w przedmiocie odrzucenia skargi, zarzucając naruszenie art. 424⁶ § 3 k.p.c. w zw. z art. 15zzs ust. 1 pkt 1 u.cov. przez błędne przyjęcie, że termin do wniesienia skargi upływał z dniem 21 listopada 2021 r., podczas gdy od 14 marca 2020 r. do 24 maja 2020 r. bieg terminów sądowych i procesowych podlegał zawieszeniu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie podlegało oddaleniu.

Stanowisko skarżącego jest nietrafne i co do możliwości zastosowania art. 15zzs ust. 1 u.cov. do terminu z art. 424⁶ § 1 k.p.c., i co do okresu zawieszenia biegu terminów procesowych i sądowych na podstawie pierwszego z przywołanych unormowań.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że art. 15zzs ust. 1 u.cov. wszedł w życie 31 marca 2020 r. Żadne unormowania nie przewidują retroaktywnego stosowania tego przepisu. W związku z tym to z dniem wejścia w życie omawianego unormowania rozpoczął się stan zawieszenia biegu terminów sądowych oraz procesowych. Stan ten ustał wraz z końcem dnia 23 maja 2020 r. (zob. postanowienia SN z: 13 listopada 2020 r., V CZ 60/20, 28 lipca 2021 r., I CNP 25/21, 29 lipca 2021 r., III CZ 22/21, na 24 maja 2020 r.). Nawet więc podzielenie stanowiska skarżącego, że art. 15zzs ust. 1 u.cov. mógł zostać zastosowany do terminu na wniesienie skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku, nie prowadziłoby do zasadności zażalenia. W takim wypadku termin z art. 424⁶ § 1 k.p.c. upływałby bowiem *in casu* 14 stycznia 2021 r., podczas gdy skargę wniesiono dopiero 31 stycznia 2021 r.

Niezasadne było jednak również samo w sobie stanowisko skarżącego o zawieszeniu biegu terminu do wniesienia skargi na podstawie art. 15zzs ust. 1 pkt 1 u.cov. Przepis ten stanowi, że w okresie stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID bieg terminów procesowych i sądowych w postępowaniach sądowych, w tym sądowoadministracyjnych, nie rozpoczyna się, a rozpoczęty ulega zawieszeniu. Tymczasem dwuletni termin na wniesienie skargi, o którym w art. 424⁶ § 1 k.p.c., ma charakter terminu zawitego prawa materialnego (zob. uchwała – 7 – SN z 26 października 2005 r., III BZP 1/05, oraz postanowienia SN z 11 stycznia 2008 r., I BU 15/07, i z 25 września 2020 r., III CNP 33/17).

W orzecznictwie wskazuje się, że natura omawianego terminu jest dwoista, materialno-procesowa. Materialnoprawny charakter terminu do wniesienia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia powoduje, że uchybienie mu prowadzi do niemożności skutecznego dochodzenia roszczenia odszkodowawczego, natomiast procesowy wymiar tego terminu wyraża się w wyznaczeniu okresu, w którym skarga może być wniesiona, oraz określeniu skutku niedochowania terminu w postaci odrzucenia skargi (art. 424⁸ § 1 k.p.c.). Zastrzega się jednak zarazem, że z uwagi na dwoistą naturę przedmiotowego terminu, pełniącego istotną funkcję materialnoprawną, a także jego prekluzyjność, termin ten nie podlega przywróceniu (zob. postanowienia SN z: 15 czerwca 2007 r., I CNP 28/07, 7 kwietnia 2010 r., II BU 15/09, 11 kwietnia 2018 r., IV CNP 45/17). Powyższy termin, mimo niewątpliwego znaczenia procesowego, należy więc rozumieć w pierwszej kolejności jako termin zawity prawa materialnego, co powoduje, że dostrzegany w nim komponent procesowy nie ma znaczenia pozwalającego na stosowanie doń art. 15zzs ust. 1 pkt 1 u.cov.

W kwestii zawieszenia terminu z art. 424⁶ § 1 k.p.c. w okresie obowiązywania art. 15zzs ust. 1 pkt 1 u.cov. wyrażano wprawdzie także stanowisko odmienne (por. postanowienie SN z 6 kwietnia 2022 r., III CZ 67/22, podobnie – choć jedynie *implicite* – postanowienie SN z 28 lipca 2021 r., I CNP 25/21), jednak pogląd ten nie może zostać podzielony. Nie istnieje bowiem możliwość takiego zastosowania art. 15zzs ust. 1 pkt 1 u.cov. do terminu określonego w art. 424⁶ § 1 k.p.c., które pozostawałoby w zgodzie z wynikami wykładni pierwszej z tych

regulacji (stanowiącej o zawieszeniu biegu terminów procesowych i sądowych), a zarazem honorowałoby, wynikający z wykładni drugiego z unormowań, charakter terminu zawitego do dochodzenia stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. W pewnym uproszczeniu można wskazać, że nie jest możliwe zastosowanie art. 15zzs ust. 1 pkt 1 u.cov. do procesowego komponentu terminu unormowanego w art. 424⁶ § 1 k.p.c. - z jednoczesnym poszanowaniem jego komponentu materialnoprawnego.

Niewątpliwie celem art. 15zzs ust. 1 pkt 1 u.cov. nie była ingerencja w sferę praw podmiotowych; taki wniosek wynika wprost z brzmienia tego przepisu, w którym mowa o terminach procesowych i sądowych. Gdyby więc nawet, powołując się na dwoisty, materialno-procesowy, charakter terminu do wniesienia skargi, twierdzić, że przepis ten miał zastosowanie do terminu określonego w art. 424⁶ § 1 k.p.c., to zawieszenie tego biegu mogłoby dotyczyć wyłącznie jego komponentu procesowego. Termin w ujęciu prawa materialnego płynąłby natomiast na ogólnych zasadach, czyli bez zawieszenia. Doszłoby tym samym do dysharmonii między sytuacją strony ocenianą z perspektywy prawa procesowego i prawa materialnego, w związku z odmienną oceną procesowego aspektu biegu terminu do wystąpienia ze skargą – oraz wynikającą z prawa materialnego możliwością uzyskania prejudykatu, w celu dochodzenia odszkodowania na podstawie art. 417 § 1 w zw. z art. 417¹ § 2 zd. 1 k.c.

Dysharmonia ta prowadziłaby do skutków niemożliwych do zaakceptowania albo od strony jure, albo – praktycznej. Trzeba byłoby bowiem przyjąć, w pierwszym z tych wariantów, że przepis przewidujący zawieszenie terminów *verba legis* „procesowych i sądowych” w istocie wpływa na termin zawity prawa materialnego – co należy zdecydowanie odrzucić. W drugim natomiast wariancie dochodziłoby do takiego stanu, że – w efekcie zawieszenia terminu z art. 424⁶ § 1 k.p.c., w jego procesowym aspekcie – wniesienie skargi byłoby wprawdzie uznawane za następujące w terminie (wobec czego skarga nie podlegałaby odrzuceniu), jednakże skarga ta musiałaby zostać *a limine* oddalona z uwagi na upływ terminu zawitego prawa materialnego, co do którego zawieszenie nie mogłoby wszak nastąpić na podstawie art. 15zzs ust. 1 pkt 1 u.cov. Oba te

warianty oceny prawnej, oparte na wyeksponowaniu materialno-procesowego charakteru terminu z art. 424⁶ § 1 k.p.c., są niemożliwe do zaakceptowania.

Wypada zauważyć, że regulacja terminu przyjęta w odniesieniu do skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku nie jest zbieżna z innymi przypadkami upływu terminów zawitych prawa materialnego, które limitują okres skutecznego wystąpienia z żądaniem na drogę postępowania sądowego. Tytułem przykładu można wskazać, że skutkiem przekroczenia terminu z art. 534 k.c. jest oddalenie powództwa (nie: odrzucenie pozwu) o uznanie czynności prawną za bezskuteczną względem wierzyciela. W przypadku natomiast terminu do wystąpienia ze skargą o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia ustawodawca wyraźnie przewidział, że jego niedochowanie skutkować będzie odrzuceniem skargi (art. 424⁶ § 3 k.p.c.). Rozwiązanie to jest przy tym przemyślane, gdyż w tego rodzaju sprawach kwestia zachowania terminu jest w zasadzie zawsze oczywista (termin obliczany jest od daty uprawomocnienia się wyroku), a w przypadku innych terminów zawitych może pozostawać sporna i wymagać prowadzenia postępowania dowodowego.

W związku z powyższym należy przyjąć, że materialno-procesowy charakter terminu z art. 424⁶ § 1 k.p.c. uniemożliwia jego zawieszenie na zasadach przewidzianych dla terminów procesowych. Konsekwencje takiego zawieszenia byłyby bowiem nie do zaakceptowania – albo dochodziłoby do jednoczesnego modyfikowania temporalnych granic ochrony praw podmiotowych wynikających z prawa materialnego, albo skarga wprowadzie nie podlegałaby odrzuceniu, lecz w efekcie wniesienia jej po upływie dwuletniego terminu musiałaby zostać *a limine* oddalona, co stawiałoby pod znakiem zapytania racjonalność tego rozwiązania.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 394¹ § 3 w zw. z art. 398¹⁴ k.p.c., orzeczono jak w sentencji postanowienia.

[ł.n]

